У нумары: ШМАТ ЦІКАВАГА ПРА НАШЫХ ЗЯМЛЯКОЎ ○ Найноўшыя весткі пра электрыфікацыю ○ Як заўсёды, шмат цікавага гумару і практычных парад

З НАГОДЫ СВЯТА ВЫЗВАЛЕННЯ ЎСІМ ЧЛЕНАМ БГКТ, А ТАКСАМА ЧЫТАЧАМ «НІВЫ» ШЛЕМ САРДЭЧНЫЯ ПРЫВІТАННІ І ПАЖАДАННІ ПОСПЕХАЎ У ПРАЦЫ І АСАБІСТЫМ ЖЫЦЦІ.

Галоўнае праўленне БГКТ
Рэдакцыя «НІВЫ».

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 29 (284) | ГОД VII | 22 ЛІПЕНЯ 1962 | ЦАНА 60 ГР

НОВЫ БЕЛАСТОК

Вугал вуліц Генрыха Сянкевіча і Алеі Першага мая.
Фота: Г. Рагазінскі

ТАДЭУШ СОКУЛ

БЕЛАСТОЦКІ „КАШАЛОТ“ ПЛЫВАЕ ПА ПАЎНОЧНЫМ

Пазнаёміліся мы на набярэжнай рыбалавецкай базы ў Свінауйсцю.

Якраз з Паўночнага мора вярнуліся судны. Стаялі яны прымацаваныя да берага і чакалі на выгрузку макрэлі, селядцоў і траскавых.

Прывітаўся са мною, загудзеўшы магутным басам:

— А ты што, у шафа будзеш байкокам? Дык дай лапу! Я люблю есці.

Ладонь мая скрылася ў яго велізарнай руцэ.

Праз некалькі дзён ведаў ужо ён, што я журналіст, а калі даведаўся, што з Беластока, схапіў мяне за каўнер і зарагатаў:

— А я, а я, — паўтараў, — я з Белявіч. Што, не ведаеш? Белявічы побач Беластока. Там засталіся бацькі. Брат Аляксандр заканчвае медыцыну, а сястра Галіна — гэтакая шпротка — сёмы клас. Ну яшчэ ёсць нарадзіцца Жэня і дзядзька Казлоўскі.

Твар «Кашалота», а папюдску гаворачы — Яўгенія Марцінчыка пасур'ёзнеў, вочы рассветленыя морам, каўзанулі міма мяне і, мабыць, павандравалі знаёмымі сцежкамі Белявіч.

Палюбіў я Кашалота. Выдзяляўся ён добрадушнасцю, спагадлівасцю і шчырай, непасрэднай прастатой. Падчас вандраванняў з промысла на промысел ў пагоні за рыбай, якая ўсё рассейвалася і гінула, мы часта ўспаміналі наш дом.

Нарэшце амаль усе траўлеры завандравалі на далёкую поўнач. А наш «Свідар» не. Нам папсаваўся кацёл, і мы выцягнулі тралы і заехалі да нарвежскага мястэчка Крыстыянсанда. Затрымаліся тут два дні. За гэты час я, у суправаджэнні журналіста з мясцовай газеты (адной з чатырох, якія выходзяць у Крыстыянсандзе), пазнаёміўся з мястэчкам і аколіцай. Пазнаёміўся з праблемай дзяцей і школ, таксама цяжкай, як і ў нас; даведаўся, што прыбіўшыйся сюды з Амерыкі спосаб паводзін моладзі, падмацаваны даволі грубай эратычна-сенсацыйнай літаратурай, не падабаецца старэйшым нарвежцам, але... (тут адразу наступіла агаворка якая, аж надта гаворыць, што Нарвегія ляжыць у паласе ўплываў НАТО) ...гэта, зразумела, не палітычная барацьба, а толькі змаганне за культуру.

НОВЫ БЕЛАСТОК. Скверык і новы жыллёвы дом на вуліцы Эдуарда Прухняка.
Фота: Г. Рагазінскі

Вымушаны я быў таксама адправіць (далікатна, а як жа) з судна некалькіх надакучлівых, маладых людзей, якія прышлі купіць ад нас «вудка».

Здзіўляўся я ў магазінах з розных цэн, скажам, апельсінаў, якія побач сябе ляжалі. Урэшце назахапляўшыся чысцінёй горада, карцінамі фіёрдаў: вады і скал, вады і бедненькіх лясоў, але затое цудоўна загаспадараваных агародаў, мы апыніліся на сваім заўсёды хныкаючым «Свідры» ля англійскага берагоў ў аколіцах Эдынбурга.

(Працяг на стар. 4)

ЯНКА ЦЯЛУШЭЦКІ

МАЕ ВАСЕМНАЦЦАЦЬ ГОД

Стаяў адзін са жнівеньскіх дзён 1944 года. Ад ранку сонца сагравала зямлю, у небе спявалі птушкі, а людзі дажыналі апошнія палоскі пшаніцы. Рабілі перапёлкі, што стаяць уквечаны чырвонай рабінай, сінімі васількамі і другімі кветкамі да позняй восені. Неба было спакойнае. На ўсходзе ўжо зрэдку чуліся водгукі стральбы — працягвалася вайна з немцамі. Тады я прыйшоў на свет.

З самых ранніх год нічога не засталося, ніводнага здымка. Помню толькі той лес і лугі над рэчкай Баброўкай, што ўецца сіняю стужкаю між кустоў і палёў. Помню начлег, на які часта забіраў мяне бацька пасвіць коней. Лес над Баброўкай у нашых родных мясцінах быў яшчэ вялікі, часта блудзілі ў ім нават старэйшыя. Цяпер па ім засталіся толькі пні і... ўспаміны. Сюды некалі я гнаў пасвіць статак кароў і тут праводзіў раннія гады без гульні, без апекі бацькоў, а сам — у адзіноцтве.

Мае бацькі хацелі, каб я вучыўся. І вось аднойчы, калі раніцай я не пагнаў пасвіць кароў, бацька сказаў:

«Цяпер, сынок, пойдзеш у школу. Ты сумленны, шчыры і ўжо вялікі хлапец. Калі добра будзеш вучыцца, дык ва ўсім табе дапамагу».

Навука ішла мне лёгка. Здабыў давер у настаўнікаў. Палюбіў моцна сваю родную мову. Тады выйшаў першы нумар «Нівы». Помню, як кіраўнік школы Г. Каролька, пазнаёміў нас упершыню з беларус-

(Працяг на стар. 3)

НОВЫ БЕЛАСТОК. Вуліца Кастуся Каліноўскага.
Фота: Г. Рагазінскі

18 год Народнай Польшчы

Штогод з выпадку ліпнёвага свята пішам аб Польшчы. І штогод са здавальненнем сцвярджаем, што маем неабмежаваныя магчымасці гаварыць аб тым усім, што змянілася ў нашай краіне.

Сёння пагаворым аб тым, якое месца ў сям'і сацыялістычных краін займае Польшча пасля 18 год свайго існавання.

Нашая краіна дае зараз звыш 27% прамысловай вытворчасці ўсіх еўрапейскіх краін народнай дэмакратыі (не ўлічваю тут СССР). Калі возьмем пад увагу валавую вытворчасць, дык займаем першае месца. Калі, аднак, вартасць прамысловай вытворчасці пералічым на аднаго чалавека, дык апераджаюць нас і нават сур'ёзна — Чэхаславакія і ГДР. Аб падрабязных даных гаворыць тут праца А. Карпінскага і Б. Зялінскай, змешчана ў апошнім нумары «Планавай гаспадаркі».

З гэтай самай крыніцы можам даведацца аб агромным узросце гаспадарчага патэнцыялу ў Польшчы на працягу апошніх 10-ці год. Вось, напрыклад, калі ў 1950 годзе нашая прамысловасць на аднаго чалавека давала 101 кг сталі, дык у 1961 годзе дае ўжо 240 кг. Адпаведныя даныя для электраэнергіі складаюць: 380 кілават — гадзін і 1075 кілават-гадзін, для сернай кіслаты на аднаго чалавека: 11,5 кг і 26,5 кг. Трэба, аднак шчыра сказаць, што сталі, электраэнергіі, а таксама сернай кіслаты ў пераліку на аднаго чалавека прадукуем яшчэ менш, чым складае сярэдні паказчык для ўсіх краін народнай дэмакратыі. З другога, аднак, боку прадукуем паліва, цэменту, а таксама баваўнянай, ваўнянай і нават сынтэтычнай пражы больш, чым складае сярэдняя ўсіх еўрапейскіх краін народнай дэмакратыі.

Вельмі добрае месца займае нашая краіна па размерам і ўзросту сельскагаспадарчай вытворчасці. Калі сельскагаспадарчую вытворчасць у 1950 годзе прымем за 100, дык у мінулым годзе яна склала 139.

Цікава выглядаюць даныя, якія датычаць размераў нацыянальнага даходу, прыпадаючага на кожнага чалавека ў Польшчы і ў іншых краінах народнай дэмакратыі. Апераджаюць тут нас толькі Чэхаславакія і ГДР. Варта, аднак, дадаць, што розніца паміж размерам нацыянальнага даходу ў Польшчы з аднаго боку, а гэтага ж даходу ў Чэхаславакіі ці ГДР з другога боку, з'яўляецца меншай, чым розніца ў прамысловай вытворчасці на кожнага чалавека. Вынікае гэта з таго, што на аднаго жыхара прадукуем больш сельскагаспадарчых прадуктаў, чым гэта робіцца ў гэтых краінах.

У параўнанні з іншымі еўрапейскімі краінамі мы знаходзімся, аднак, ззаду і гэта зусім выразна, калі возьмем пад увагу размеры і тэмпы ўзросту гандлёвага абмену з заграніцай. Калі ў 1960 годзе экспарт на аднаго жыхара ў Чэхаславакіі склаў 141 долараў, у ГДР — 127 долараў, у Венгрыі — 87, а ў Балгарыі — 73, дык у Польшчы толькі 45 долараў. Можам узяць яшчэ іншыя параўнанні. Калі абмен замежнага гандлю ўсіх краін — членаў Узаемнай рады эканамічнай дапамогі — з выключэннем СССР прыняць за 100, дык удзел Польшчы ў гэтым абмене складае толькі каля 18%; а як прыпамінаем, наш удзел у прамысловай вытворчасці гэтых краін складае звыш 27%. Варта тут увагі тое, што, менавіта, апошнія гады прынеслі нам пастаяннае паляпшэнне тэмпаў нашага экспарту.

Можам тут спадзявацца шмат прыкметных змен на нашую карысць пасля Маскоўскага пасяджэння Узаемнай рады эканамічнай дапамогі. Яно выявіла проста невычэрпныя магчымасці ў галіне каардынацыі, спецыялізацыі, каапераныі і апрацоўвання шматгадовых планаў развіцця ўсіх сацыялістычных краін.

Трэба тут сцвердзіць, што нашая партыя і наш ўрад робяць усё, каб няспынна ўмацоўваць адзінства і супрацоўніцтва сацыялістычных краін, ды і не толькі ў галіне эканомікі, але таксама ў палітычнай і ідэйнай галінах. Прыносіць гэта агромныя карысці, якія цяжка пералічыць на грошы, таму што ў іх нельга акрэсліць значэння адзінства сацыялістычных краін. А гэтае адзінства з'яўляецца сёння галоўнай асновай міру і бяспекі ў свеце.

Такія вось думкі спалучаюцца ў нас з чарговым — 18-ым ўжо годам існавання Народнай Польшчы.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Усеагульная забастоўка лясных рабочых у Белавежскай пушчы 9)

Агульнапушчанскі забастовачны камітэт з'яўляўся своеасаблівай арганізаванай формай супрацоўніцтва КПЗБ і ППС. Член гэтага камітэта Эдуард Грынкевіч, сакратар ПКР ППС і адначасова сакратар Праўлення аддзялення Прафесіянальнага саюза малазямельных сялян, карыстаўся высокім аўтарытэтам сярод малазямельных і рабочых. Ён часта выступаў сярод рабочых і быў адзіным дзеячом ППС, які вёў прапаганду забастовачнай барацьбы ў Белавежскай пушчы на старонках «Работніка» і «Хлопскай дрогі»

Кіраўнічая функцыя забастовачнага камітэта была даверана Вінцуку Навасаду, шматгадоваму дзеячу КПЗБ з пушчанскай вёскі Пеняжкі. Другім капезэтбоўцам у Камітэце быў Вітальд Астроўскі, які адначасова працаваў ў якасці інструктара праўлення аддзялення Прафесіянальнага саюза малазямельных сялян.

Ад 14 да 20 снежня члены КПЗБ і ПСМС вялі агітацыю за забастоўкай сярод сялян Сухапольскай гміны. Выдатную ролю адыгрываў ў гэтай працы тут Вінцук Навасад. Ён заклікаў сялян да салідарных выступленняў.

Становішча не было простым. Частка лясных рабочых і вазакоў, даведаўшыся аб заканчэнні забастоўкі, прыступіла да працы і зусім не хацела слухаць аб новай забастоўцы. Даходзіла да сутычак. Адной з больш значных была сутычка 16 снежня 1932 г. Жыхары Пеняжак, Глыбокага Кута, Чалядзі і Барка ў ліку каля 200 асоб уварваліся ў 202 квартал і разагналі рабочых, якія там працавалі.

Каб запалохаць бастуючых, санацыйныя ўлады арыштавалі вядучых застрэльшчыкаў забастоўкі на чале з В. Навасадам. Сямёра з іх апынуліся ў арышцэ. Аднак пасля некалькі дзён вышлі яны на волю.

Паліцыйная прафілактыка не дала вынікаў. 21 снежня бастуючыя затрымалі каля вёскі Труханевічы фурманкі вазакоў — штрэйкбрэхераў. Дрэвы скінулі на зямлю, а фурманкі перакінулі на дарозе дагары коламі.

Пачатак забастоўкі малазямельных

Праследванні не зламалі забастоўшчыкаў. Асабліва актывізаваліся гурткі ПСМС. У гэтым перыядзе забастовачны рух ахапіў паўночна-заходнюю частку Пружанскага павета. Баставала таксама шэраг вёсак Масеўскай гміны.

Кіраўніцтва забастоўкі намагалася пашырыць забастовачны рух. Гэтай мэце прысвечаны быў сход дэлегатаў ПСМС, які адбыўся 27 снежня 1932 г. у Гайнаўцы.

Эдуард Грыневіч, які вёў сход, паведаміў дэлегатаў, што староства забараніла склікаць канферэнцыю прадстаўнікоў цэнтраў, якія вялі забастоўку, таму пастаноўлена было адбыць сход толькі членаў саюза малазямельных.

Члены гэтага саюза, якія складалі інфармацыі, паведамлялі аб забастоўцы ў вёсках Папялеве, Барках Глыбокім Куце, Чалядзі, Рэцку, Масеве І і ІІ, Тушэмлі, Ціхаволі, Гушчавіне, Тарамісках, Броўску, Ківачыне, Рудні. Агулам у гэтым перыядзе баставала звыш 1000 чалавек.

Прадстаўнікі Міклашэва, Гарадзіска, Альхоўкі, Пагарэльцаў Ляснoй і Бабяй Гары паведамлі, што іх вёскі прыступяць да забастоўкі ў найбліжэйшыя дні.

Пасля сходу пачынаецца энергічнае пашырэнне радоў саюза малазямельных. У канцы снежня стаўся ён найбольш масавай арганізацыяй на гэтай тэрыторыі. Аб'ядноўваў гэты саюз малазямельных, сярэднезямельных, а нават беззямельных рабочых.

У гэтым перыядзе забастовачны рух пачаў ахопліваць вёскі Рудніцкай гміны. Першай была вёска Сілічы. Яе барацьбой кіравала мясцовая ячэйка КПЗБ.

Паслядоўнасцю і ахвярнасцю сваіх членаў, КПЗБ выдатна ўзмоцніла сваё становішча. На гэту з'яву з непакоем звяртаў ўвагу ў сітуацыйнай месячнай справаздачы беластоцкі ваявода. «Трэба падкрэсліць, — пісаў ён, — што пад канец забастоўкі (мае на думцы закончаную забастоўку 9. XII. — Б. Н.) яе кіраўніцтва перайшло ў рукі камуністаў».

У паўгадовай справаздачы гэты ж ваявода становішча ў раёне Белавежскай пушчы так характарызаваў: «Пад канец мінулага года (1932 — Б. Н.) камуністычная партыя паставіла пад пагрозу грамадскую бяспечнасць у пушчанскіх пасёлках, Бельскага павета... Выкарыстала яна са значнымі вынікамі забастоўку лясных рабочых у Белавежскай пушчы, якую вяла прафесіянальная арганізацыя ППС».

БАРЫС НІКІЦЮК

„ПАЛІТЫКА" АБ БЕЛАРУСАХ

28 нумар «Палітыкі» ад 14 ліпеня г. г. прыносіць нам прыемны рэпартаж Тадэуша Каладзейчыка аб Гайнаўшчыне. Дарэчы, гэты рэпартаж быў вылучаны на конкурсе «Называлі яе Польшчай Б» у мінулым годзе. Матэрыял, які тут знаходзім, цікава напісаны.

Аўтар, відаць, паклапаціўся, каб зазірнуць глыбей у тутэйшае жыццё, якое сапраўды вартае ўвагі. Вось каштоўны пачын — новыя вясковыя крамы, вось сялянскія дзеці — абсальвенты ўніверсітэтаў, вось барацьба за лепшы ўраджай. Як у калейдаскопе праходзяць перад намі карціны з жыцця беларускага насельніцтва. А адначасова сярод людзей аўтар артыкула адчувае нейкі дух калектывізму, не гэтага ўяўнага, а сапраўднага, якога вызначае імкненне ўсіх — каб лепш жылося.

Прачытаўшы рэпартаж Т. Каладзейчыка ў «Палітыцы», ахоплівае чалавека нейкая радасць, а можа нават гордасць, што маем у нас, тут, на ўскраіне Польшчы, такіх добрых людзей.

М. Канапацкі

Праўленне гарадскога аддзела БГКТ ў Беластоку з глыбокім жалем паведамляе аб смерці актыўнага дзеяча Аддзела, былога члена КПЗБ, вязня санацыйных турмаў, ахвярнага барацьбіта за народную ўладу Язэпа Грыцука і выказвае спачуванне сям'і нябожчыка.

Праўленне Аддзела БГКТ у Беластоку

БАРОН фон ГОЛЬДРЫНГ

ПЕРАКЛАЎ Хведар Асіпік

Заручыны

«Атрымаў водпуск ад дваццаць пятага студзеня на дзесяць дзён. Чацвёртага лютага маеш быць у Мюнхене. Цалую. Фатэр».

Гэта нагадвала хутчэй загад, чым запрашэнне.

Тэлеграму Бертгольда Генрых атрымаў на адрас штаба і адразу пайшоў да генерала. Але Еверс тэлеграмы чытаць не стаў.

— Ведаю, ведаю! Мне пазаўчора пазваніў гер

132

Бертгольд, я абяцаў адпусціць вас. Але больш як пяць дзён водпуску даць не магу.

— Шчыра вам удзячны, гер генерал!

На другі дзень у чатыры гадзіны раніцы Генрых высеў з цягніка ў Мюнхене. Пагаліўшыся, ён вырашыў неадкладна ехаць да Бертгольдаў, памятаючы, як нездаволеная была фрау Эльза, калі мінулым разам ён спыніўся спачатку ў прывакзальнай гасцініцы.

А тымчасам Бертгольды, а найбольш сама Лора, шмат далі б, каб Генрых не прыехаў да іх якраз цяпер.

А ён ужо быў у іх. Сустрэлі яго Бертгольд і фрау Эльза. Генрыха крыху здзівіла, што ён не бачыць Лоры.

— Лорхен крыху нездаровіцца і зараз спіць, — вытлумачыў Бертгольд. — Ну, пра ўсё пагаварым потым! А цяпер з дарогі памыйся, пераадзенься, крыху адпачні. Снедаць я прывык па-салдацку, рана. Калі ты не супроць, сустрэнемся гадзін праз дзве ў ядальні.

Генрых з радасцю прыняў гэту прапанову, бо пасля бяссоннай ночы быў змучаны.

Ванна яго крыху адсвежыла, але адначасова і прагнала сон. З гадзіну паляжаўшы, ён пачаў адзявацца і роўна а восьмай выйшаў да ядальні. Снеданне было ўжо на стале. На сваіх звычайных

133

месцах сядзелі Бертгольд і фрау Эльза. Каля месца Лоры стаяла парожняе крэсла.

— Як, Лорхен яшчэ спіць? — здзівіўся Генрых.

— Я не хацеў цябе ашаломліваць непрыемнай навіной адразу. Лора хвора і вельмі цяжка.

— Няўжо нешта сур'ёзнае? — Голас Генрыха захваляваўся, бо шчырая радасць, што заручыны могуць быць адкладзены, сціснула яму горла. Фрау Эльза і Бертгольд зразумелі гэта па-свойму.

— Не хвалюйся, не хвалюйся! Нічога пагражальнага для жыцця, — супакоіў Бертгольд. — Хоць мушу сказаць, што толькі шчаслівы збег акалічнасцей выратаваў Лорхен. Разумееш, два дні таму яна паехала на ферму, якую мы з Эльзай вырашылі вам падарыць. Адна з працаўніц допусціла нейкае нядбальства. Як дзяўчына, што любіць ідэальны парадак, Лора замахнулася на яе бізуном. І тады — уяўляеш гэты жах? — адна з гэтых дзікунак кінулася на Лорхен, збіла яе з ног, а потым выліла на яе амаль цэлы кацёл вару. Ты не можаш сабе нават уявіць, у якім стане я знайшоў яе. Магчыма, што расказ аб бізуне ў руках Лоры, магчыма, бяссонная ноч прычыніліся да таго, што Генрых не вытрымаў. Ён схапіўся з крэсла, нейкім дзіўным позіркам глянуў на Бертгольдаў, нагою адштурхнуў крэсла, на якім мела сядзець яго нарачона, і раптам, нечакана

134

ГАДАВІК БЕЛАСТОЦКАЙ ЗЯМЛІ НА 1962 г.

Гэта першае таго роду выданне. Дагэтуль Ваяводскае праўленне Таварыства развіцця заходніх зямель у Беластоку выпускала календары (было іх два — на 1960 і 1961 г. г.). Як адзначаецца ва ўступе да Гадавіка, задума выдання, менавіта, яго ўзнікла ў выніку прапаноў шматлікіх чытачоў і грамадскіх дзеячоў. Бліжэйшае знаёмства з гэтай выдавецкай навінкай дае падставы меркаваць, што ТРЗЗ у Беластоку зрабіла карысную справу і добра справілася з пастаўленым перад сабою заданнем. Гэтыя словы ні ў якім разе не з'яўляюцца нейкім кампліментам. Аб сур'ёзнасці выдання сведчыць ужо факт, што ў ім друкуецца звыш 30 аўтараў, прадстаўляючых розныя грамадскія і навуковыя асяроддзі. Хапіла таксама месца на мастацкую прозу і паэзію, звязаныя з нашым рэгіёнам. Неад'емнай часткай вартасці Гадавіка з'яўляецца, несумненна, яго багаты ілюстрацыйны матэрыял — здымкі, рысункі, рэпрадукцыі, дыяграмы, карты. Усё гэта належным чынам дапаўняе выданне.

Якія ж мэты паставілі перад сабою выдаўцы?

Як самі падкрэсліваюць, гэтыя мэты амбітныя. Разыходзіцца тут аб прышчэпліванне сярод нашага грамадства любві да Беласточчыны і павагі да вялікай стваральнай працы яе жыхароў, а перш за ўсё аб дапамогу людзям у іх грамадскай, прафесіянальнай, дыдактычнай і навуковай дзейнасці. Таму і тэматыка Гадавіка вызначаецца рознастайнасцю. Тут не толькі ідзе размова аб сённяшнім шматгранным жыцці Беласточчыны, але таксама паасобныя аўтары звяртаюцца ў бок мінулага, да рэвалюцыйных традыцыі гэтай зямлі. Гаворыцца тут і аб змаганні грамадства Беласточчыны у час гітлераўскай акупацыі.

Сур'ёзнае месца ў Гадавіку адводзіцца перспектывам далейшага развіцця Беласточчыны ва ўсіх галінах яе эканамічнага і культурнага жыцця. Аб гэтых справах на старонках выдання гавораць старшыня Ваяводскага камітэта Фронта адзінства народа Станіслаў Юхніцкі, куратар Беластоцкай школьнай акругі Чэслаў Лойка, старшыня Прэзідыума Ваяводскага праўлення ТРЗЗ Эдмунд Ган. Рэвізіяністцкай палітыцы германскага імперыялізма прысвячае сваё выступленне ў Гадавіку намеснік старшыні Прэзідыума Галоўнай рады ТРЗЗ Ян Ізыдорчык. Чэслаў Піліхоўскі гаворыць аб даўніх і сённяшніх прыкладах добрых адносін да Польшчы з боку лепшай часткі нямецкага грамадства. Зразумела, што характар Гадавіка абумовіў рад іншых яго публікацый. Маем тут асабліва на думцы артыкулы Яна Кавэцкага, які абмяркоўвае польскасць Мазурскай зямлі, Анджэя Барвіюка аб дэмаграфічных зменах у Элцкім. Галдапскім і Алецкім паветах. Эдмунд Ган змяшчае цікавы матэрыял, абмяркоўваючы пытанні грамадска-эканамічнага развіцця гэтых трох паветаў, у скарачэнні названых рэгіёнам ЭГО.

Рэвалюцыйныя традыцыі Беласточчыны, яе ўклад у барцьбу супроць нямецкіх акупантаў знайшлі адлюстраванне ў выступленнях В. Авера і А. Амільяновіча. У Гадавіку прысвячаецца месца «Гонцу Чырвонаму» — органу Часовага рэвалюцыйнага камітэта Польшчы ў Беластоку ў памятны 1920 год. Аўтарам тут з'яўляецца Ф. Левіцкі. Калі ўжо размова аб друку, дык адназначым публікацыю Г. Матэйчыка, які абмяркоўвае гісторыю беластоцкага друкарства. Нам — працаўнікам «Нівы» — прыемна пабачыць рэпрадукцыю яе першай старонкі з 4 сакавіка 1956 года. Прыемна і тое, што некаторыя публікацыі нашага штотыднёвіка ўключаны ў бібліяграфію эканамічных пытанняў Беластоцкага ваяводства, складзеную У. Левіцкай і Ё. Пахадовіч. Бібліяграфія ахоплівае сабою 1945—1960 г. г. Прыгадваюцца ў ёй публікацыі журналістаў «Нівы» М. Хмялеўскага, В. Баршчэўскага, С. Яновіча, яе супрацоўнікаў І. Дзецянткоўскага, Ул. Юзвюка, А. Вішнеўскага і другіх. На старонках Гадавіка два вершы Віктара Шведа ў яго ж перакладзе на польскую мову: «Герложэ» і «Гірашыме».

У выданні сустракаем прозвішчы вучоных, у прыватнасці, праф. Тадэуша Дзержыкрай - Рагальскага, які піша аб антрапалагічных даследваннях на Беласточчыне і Яна Ясканіса аб археалагічных даследваннях. Добра сталася, што Гадавік удзяліў сур'урёзнае месца справам прыроды, запаведнікам, нашай цудоўнай Белавежскай пушчы. Гэтыя матэрыялы належаць пяру Я. Мышкевіча. Ім спадарожнічае шмат удалых, па-мастацку выкананых здымкаў.

Гадавік дапаўняюць рэцэнзіі, бібліяграфія і хроніка ТРЗЗ. Гэтай апошняй справе ўдзяляе месца А. Казёл. Выданне выйшла пад рэдакцыяй Анджэя Баравіюка. Цана 35 зл.

Як ужо адзначалася, Гадавік беластоцкай зямлі — гэта першае таго роду выданне ВК ТРЗЗ. Гэтае нават няпоўнае знаёмства з ім дазваляе ўявіць аб багацці прадстаўленага тут матэрыялу. Трэба спадзявацца, што наступныя выданні будуць больш пашыраны, што тут знойдуцца новыя пазіцыі і аўтары. Шпарка змяняючаяся наша рэчаіснасць, вырысоўваючыся ўсцяж новыя перспектывы, буйнае эканамічнае і культурнае развіццё цэлай Беласточчыны — усё гэта напэўна будзе спрыяць узбагачэнню тэматыкі гэтага патрэбнага ў нас выдання.

М. Канапацкі

(Працяг са стар. 1.)

Мае васемнаццаць год

...кім часопісам, які неўзабаве мы маглі выкарыстоўваць на ўроках роднай мовы. Усё гэта мы ўспрынялі з вялікай радасцю. Я цікавіўся і «Зоркай». Пачаў пісаць да яе пісьмы. Як жа цешыўся з першых яе ўзнагарод! Жыццё маё стала больш цікавым і прыгажэйшым. У гэты час я шчыра сябраваў з Юркам Бельскім. Юрка добра вучыўся. Ён на ўроках адказваў на выдатна. Я ўсё больш вучыўся і пачаў даганяць сябра. І ў мяне пачалі паяўляцца выдатныя ацэнкі. Я вучыўся ўсё лепш і лепш. Мой сябра не мог перагнаць мяне: па прадметах мы мелі амаль усе пяцёркі. Так закончылі сямігодку. Асабліва глыбока запомніўся мне апошні вечар у школе. Я не мог забыць пройдзенага добрага, не хацеў расставацца з сябрамі. Я ж учора, як заўсёды, сядзеў за партай! А сёння нечакана скажу: — Бывай школа! Сем год, а прайшлі як адзін дзень.

Далей я паступіў вучыцца ў агульнаадукацыйны ліцэй у Гайнаўцы. Мары мае здзейсніліся. Са мной вучыўся і Юрка. Наша дружба ставалася ўсё больш шчыльнай. Міналі гады...

І вось надыйшоў 1962 год — год найбольшых маіх перажыванняў. Зіма прайшла непрыкметна, надыходзіла вясна. Мы пражылі незвычайную ўрачыстасць — «стадзёнку», як завуць гэты дзень адзінаццацікласнікі. Значыць, усяго каля 100 дзён засталося яшчэ вучыцца ў сценах роднай школы. Памятныя танцы, песні, гульні, якія правялі ў адной сям'і адзінаццацікласнікаў і адзінаццацікласніц. Потым супольная вячэра і апошнія гукі неўміручага вальса...

Хутка прайшлі дні. Насталі экзамены на атэстат сталасці. Я марыў толькі дачакацца гэтай хвіліны, каб з атэстатам вярнуцца дарогай, па якой хадзіў сюды праз чатыры гады, а потым ізноў дома правесці канікулы — цэлыя тры месяцы!

І вось экзамены. За сталом настаўнікі, якія вучылі нас чатыры гады. Цягну білет па матэматыцы. Забыў аб усім. Хутка ішоў да дошкі адказваць. Адказаў без затрымкі. Усё было вывучанае добра раней. Адыйшоў нейкі страх і трывога. І першая пяцёрка. Усё гэта падбадзёрыла мяне.

Вечарам віншавалі нас усе нашыя добрыя выхаваці, нашыя другія бацькі, з якімі мы пражылі па-рознаму некалькі год. Цяпер ужо было позна ацаніць іх намаганні і працу над намі. Настаўнікі развіталіся з намі шчыра, па-бацькоўску. Яны нас вывелі ў свет!

На развітанне мы сабраліся разам.

— Дарагая моладзь, — усхвалявана гаворыць дырэктар Анастазія Тропак, — сёння вы пакідаеце назаўсёды сцены нашай школы... Дык дазвольце пажадаць вам шчаслівага жыцця на новым шляху, шчаслівых экзаменаў на вышэйшых навучальных установах!

Які ж радасны момант у жыцці, калі настаўнікі віншуюць з атэстатам сталасці, з поспехамі...

Цяпер дарогі мае і сябра Юркі розныя. Юрка — найлепшы наш гісторык — будзе вывучаць гісторыю ў Гданску, я іду на філалогію да Кракава.

І вось я з атэстатам сталасці вяртаўся дадому, ідучы па той жа дарозе, па якой хадзіў у школу. Сэрца напаўнялася радасцю. Галава шумела ад успамінаў і думак.

Я вярнуўся да сваіх сяброў і сяброўак. Усе такія блізкія, шчырыя, мілыя. А вось заўтра нядзеля... Хутчэй бы дачакацца жніў, дапамагчы бацькам у працы. Хутчэй выстраіць рабінай і васількамі перапёлку. Як жа ж здаволены будуць бацькі! А мне пойдзе васемнаццаты год ад таго часу, калі людзі дажыналі пшаніцы, рабілі перапёлкі, калі здалёку ўсё яшчэ даходзілі да іх водгукі вайны. Тады я прыйшоў на свет.

ЯНКА ЦЯЛУШЭЦКІ

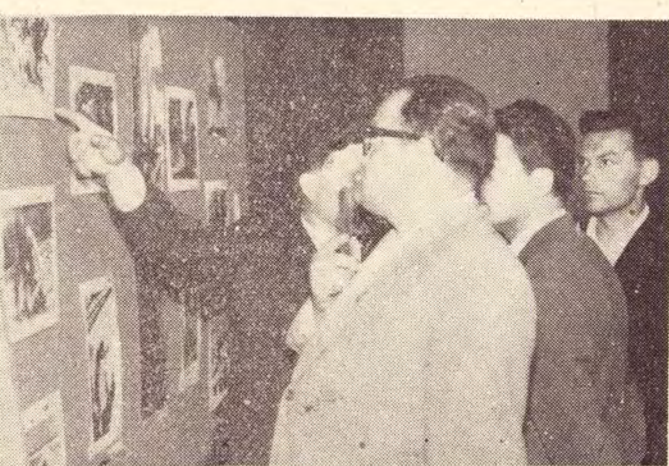
P. S.

Вярнуўся я ў чатыры сцены бацькоўскай хаты. Ужо не як раней — няпоўналетні, а як будучы студэнт.

Перада мной цяпер адкрылася іншае жыццё, новае, захапляючае. Толькі неаднойчы ахоплівае жаль ці то за дзяцінствам, ці то страх перад нечым далёкім, няясным...

Я. Ц.

На выстаўцы аматараў

Вялікім зацікаўленнем карысталася выстаўка прац беластоцкіх фотааматараў, якую нядаўна арганізавалі прафсаюзы ў сваім выставачным зале.

На здымку: наведвальнікі выстаўкі ля экспазіцый.

Фота: Г. Рагазінскі

для самога сябе, выбег у суседні пакой і ўпаў у крэсла.

Упершыню за ўвесь час сваёй працы ў ворага ён сарваўся! Так па-дурному сарваўся! Вытрымаць нечалавечае напружанне нерваў ў рэстаране ў Банвілі, калі хвіліны аддзялялі яго ад смерці, нічым не выдаць сябе падчас допыту ў гестапа, столькі сіл пакласці на выкрыццё падземнага завода і раптам прагарэць на глупстве! І якраз цяпер, калі кожнае выкананне ім даручэнне мае асаблівую вагу!

Але што гэта? Не, ён не памыліўся.

— Як ён любіць Лорхен! Ты толькі падумай, як яго ўсхвалявала самая вестка пра яе хваробу! — данёсся з суседняга пакою прачулены голас фрау Эльзы.

— Так, ён відавочна па-сапраўднаму яе любіць, — падтрымаў жонку Бертгольд. — Але мне не падабаецца, што ён такі гарачы.

Генрых супакоіўся.

А ўсё-такі як яму зараз цяжка, як неймаверна гідка граць гэту камедыю! Ці зразумее хто гэтыя пачуцці, з якімі ён сядзіць вось тут у пакоі? Закаханы жаніх, што ахвотна задушыў бы сваю садыстку — нарачону! Сапраўдным парадоксам здаецца пастаронняму чалавеку тое, што ён зараз адчувае. Вось яму за адкрыццё тайны падземнага

135

завода прысвоілі званне капітана Савецкай Арміі і ўзнагародзілі ордэнам Чырвонага Сцягу. Яму выказалі падзяку за тое, што ён адкрыў прызначэнне танкаў «Галіяф». І ніхто не паверыць, што на выкананне гэтых заданняў ён паклаў непараўнальна менш духоўных сіл, чым на гэтую жаніцьбу.

— Генрых, хлопчыку мой! — Бертгольд ціхенька зайшоў ў пакой. — Мне няменш цяжка, чым табе, але, бачыш я трымаю сябе ў руках. Супакойся, бо сваім хваляваннем ты пагоршыш стан Лоры. Яна, бедная, і так цэлымі днямі плача. І хай цябе пацешыць тое, што за Лорхен я адпомсціў. Тыя, што паднялі на яе руку, заплацілі за гэта сваім жыццём!

«Адпомсціў за Лорхен! А хто ж адпомсціць за тых беларускіх дзяўчат?».

Побач на стале зазваніў тэлефон, і Бертгольд зняў трубку.

— Так, генерал - маёр Бертгольд!.. Што?

Бертгольд кінуў трубку і падбег да радыёпрыёмніка. Пальцы яго так дрыжалі, што ён не адразу змог настроіць прыёмнік на патрэбную хвалю. А калі настроіў, да слыху дайшоў толькі ўрывак фразы:

«...аб'яўляецца трохдзённую жалобу, каб ушанаваць памяць акружаных і загінуўшых пад Сталінградам нашых войск».

136

Генрых сядзеў, бы акамянелы. Яму здавалася: зрабі ён зараз найменшы рух, і ён не ў сілах будзе стрымаць неймавернай радасці, якая рвецца на вонкі.

Бертгольд слухаў моўчкі, апусціўшы галаву.

Перадача закончылася. Паліліся гукі жалобнага маршу. Генрых выструніўся і схіліў галаву, як гэта зрабіў Бертгольд.

Гэтая жалобная музыка трывала доўга, і Генрых паспеў цалкам апанаваць сябе. Армія Паўлюса не існуе! Перад гэтай радасцю гаснуць усе яго цяжкасці.

Калі гукі жалобнага маршу змоўклі, генерал-маёр узяў Генрыха пад руку.

— Ідземіце да мяне, нам трэба пагаварыць...

Не чакаючы на адказ свайго будучага зяця, Бертгольд накіраваўся ў кабінет.

Закурыўшы, абое селі каля стала і доўга моўчкі пыхкалі сігарамі. Маўчанне спыніў Бертгольд.

— Што ты думаеш пра ўсё гэта, Генрых? —

— З думкамі не збяруся.

— Мой хлопчыку, вайна ўступіла ў фазу, калі ўжо не мы, а праціўнік навязвае нам баі.

Генерал адвярнуўся да акна і задуменна пачаў сачыць, як павольна кружацца ў паветры сняжынкі.

(Працяг на стар. 7).

137

працяг са стар. 1

Беластоцкі „Кашалот" плывае па Паўночным

Тут дзерлі мы тралы на затопленых у час апошняй вайны караблях і лаялі расбушаваўшыйся ад некалькіх дзён штром, які перахіляў судна так моцна, што падалі зперагародак талеркі.

Так, гэта не быў удачны рэйд. На працягу дваццаці дзён злавілі мы толькі 30 тон рыбы. Папярэдні двухтыднёвы рэйд «Свідра» даў 60 тон чыстай макрэлі.

Няўдачны рыбалавецкі рэйд, гэта яшчэ не падстава да роспачы журналіста. Дык што мне рыба, мне важна людзі мора, рыбакі. Пазнаёміўся з імі. Прывёз з сабой памяць аб некалькіх найцікавейшых. Сярод іх, бы марскую зорку сярод пластуг выдзяляю нашага Кашалота.

Прозвішча гэтае атрымаў у 1956 годзе, калі, кінуўшы ваеннамарскую школу ў Гдыні, паступіў рыбаком на «Каню». Атрымаў загад ачысціць палубу. Былі там бочкі. Перашкаджалі. Нахіліўся, паднёс адну, перанёс на іншае месца, а потым рубануў тры абеды. Выявілася, што бочка, якую перанёс, была поўна солі.

Тады нехта крыкнуў: о, гэта «Кашалот»!

І так ужо засталося.

Жэнька Марцінчык пачаў ад палубнага практыканта.

— У кухні не хацеў трымаць мяне шэф, бо люблю з'есці. Баяўся за прадукты, — тлумачыў мне, страляючы пікавым асам у валета на другой руцэ.

Цяпер ён старэйшы рыбак. Зарабляе месячна ў сярэднім чатыры тысячы злоты. У гэтым годзе ў верасні хоча вучыцца далей. Мае шанцы.

Пытаюся я ў Кашалота пра найбольшыя перажыванні. Смяяўся. Не ўмеў расказваць. Урэшце выцягнуў я з яго, што ў 60 годзе, ў Дзіп, падпіўшы сабе з алжырцамі, паднялі тост «Хай жыве свабодны Алжыр»! І тады нейкі француз падскочыў да алжырца і ўдарыў яго ў твар.

— Трэба было бараніць сябра, — гаворыць Кашалот. — Падняў я гэтага французіка і выкінуў праз акно. Зразумела, па дарозе аддаў яму пару раз тое, чым ён пачаставаў алжырца. А так, сапраўды, то нічога цікавага не здарылася.

І такім ужо ёсць гэты Кашалот для людзей. Аж наіўны ў працы. Толькі мне не апукала яго ўяўная неўразлівасць. Папулярны ў цэлым рыбацкім флоце — прыяцель усіх рыбакоў, расклейваецца толькі тады, калі гаворыць: дом, Белявічы, брат, дзядзька...

Вось адзін з нас — беластоцкі «Кашалот», які плывае па Паўночным і ловіць макрэлі, селядцы і траску.

ТАДЭУШ СОКУЛ

ЯК ПАСТУПІЦЬ У „ЛЯВОНІХУ"

З такім запытаннем звяртаюцца да нас шматлікія чытачы абоіх полаў. Адказваем: у гэтай справе трэба звяртацца ў Галоўнае праўленне Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Беластоку, вул. Варшаўская 11.

ЦІ ВЫ ВЕДАЕЦЕ, ШТО...

...механізатары сельскагаспадарчых гурткоў Бельшчыны з'яўляюцца найлепшымі ў нашым ваяводстве. За першае паўгоддзе г. г. дасягнулі найвышэйшага ўзроўню выпрацоўкі 13.899 гадзін, з чаго 2.200 гадз. прапрацавана пры ворыве. Значна слабейшымі — не толькі па прычыне дажджлівай пагоды — з'яўляюцца гайнаўчане, якія могуць пахваліцца толькі 3.804 гадз. выпрацоўкі. Абагналі іх механізатары Беластоцкага павету 5.577 гадзінамі. Пры ворыве прапрацавалі 1.070 гадз., а пры касьбе 195 гадз.

Вартасць веснавых работ на тэрыторыі ваяводства складае да 3 мільёнаў злоты.

Сельскагаспадарчыя гурткі

...з'яўляюцца найбагацейшымі (не ў Бельскім) у Элцкім павеце, дзе маюць 60 машынна-трактарных камплектаў.

Але зноў не найгоршая Бельшчына, дзе налічваецца 56 камплектаў. У Беластоцкім павеце 32 сельскагаспадарчыя гурткі маюць ужо 57 машынна - трактарных камплектаў, што цяжка параўноўваць з Гайнаўшчынай, якая мае 22 камплекты.

Наогул на Беласточчыне ў сучасны момант налічваецца 517 машынна-трактарных камплектаў.

На час жніва...

...рыхтуецца на спецыялістычных курсах 600 трактарыстаў і 1.800 асоб для абслугі малацільных агрэгатаў і самавязак. Прадбачваюцца высокія тэмпы прац. Бо калі ў Бельскім павеце ў час «веснавой акцыі» адзін машынна - трактарны камплект прапрацаваў каля 280 гадз., то цяпер ва ўсіх паветах разлічваецца на 300 гадз. выпрацоўкі. Разлікі разлікамі, але за мінулы сезон Беластоцкі павет «засёк» усяго 75 гадз., а Гайнаўшчына 123 гадз. выпрацоўкі на адзін камплект. Як відаць, розніцы паміж паветамі нялёгка будзе выраўнаваць... Дэвіз — 300 гадзін! Брава!

Услугі...

...членам сельскагаспадарчых гуртоў каштуюць на 20% менш. Самавязка косіць гектар збожжа за 2,5—3 гадзіны. За адну гадзіну плаціцца 96 зл. У сярэднім 54 зл. плаціцца за ворыва. Колькі трактар можа араць гектар поля двухскібным плугам? Кажуць, што каля 5 гадзін. Малацільны агрэгат каштуе 72 зл. за гадзіну...

Рахунак просты гаспадарам, больш складаны членам сельскагаспадарчых гурткоў.

Будуць...

...гарачыя дні. А-аблі-ва гарачыя ў летні час тым «цяплейшым» сельскагаспадарчым гурткам. Міклашэва ў Гайнаўскім павеце закупіла гэтымі днямі яшчэ адзін трактар. Мае іх ужо 3 і адзін малацільны агрэгат. Малыя Залукі ў Беластоцкім павеце дараўнялі перадавой Новай Волі і таксама разышліся на два машынна - трактарныя камплекты і малацільны агрэгат. А Орля? О, у Орлі ўжо ёсць 4 камплекты і 2 агрэгаты. — «Багатых дзядзька»! Каб такіх больш. (ся)

ІДУЧЫ ВУЛІЦАЮ НАШАЙ ВЁСКІ

С. Бадавец у водпуску.

Мой сябра не дае дайсці да слова. — Адсюль паходзіць інжынер, адтуль — кіраўнік, адгэтуль — афіцэр...

Ідзем вуліцаю беластоцкай вёскі. Якой? Магу адказаць — першай лепшай! Ці то будзе Трасцянка, Аўгустова ці Баброўнікі. Амаль штодзень прывозіць пісьманосец лісты са штампамі Варшавы, Шчэціна, Вроцлава, Гліўіц, Гданьска, адрасаваныя да далёкіх Мікуліч. Ёсць такая вёска ў Сямяціцкім павеце.

— «Дарагая Мама! Хутка пабачымся, прыязджаю ў водпуск»... Екацярына Капчук чакае сына Валодзю з Гданьска (магістра эканоміі). Чыгуначнік Сцяпан Бадавец і кіраўнік поезда Іван Іванавец сустрэліся на панадворку роднай хаты. Яны врацлаўяне! Уважлівы чытач «Трыбуны Люду» пэўна часта чытаў артыкулы журналіста Анатоля Рышчука. Аб ім тут ведаюць, бо ж вёска Рагачы, адкуль ён паходзіць — тая тых хаты, што відаць за старым вятраком... Жыхар мазавецкай вёскі не раз дыскутаваў з аграномам Мікалаем Габрышуком з Варшаўскай рады нарадовай. Узіраючыся, як праз фабрычную браму «Урсуса» выходзіць чарговая змена, зямляк можа аклікнуць — Віця, пачакай! Гэта будзе Віталі Вішэнка. Міністэрскі інспектар, знаёмы чытачам Гліўіцкага чыгуначнага вузла, можа пачуць у адказ — Мікалай Такаюк. Прадукцыйныя дасягненні Чарнавеской фабрыкі сельскагаспадарчых машын з'яўляюцца таксама часткай заслуг і Аляксандра Вішэнкі, старшыні мясцовай рады закладовай. Мой новы субяседнік, старшыня ГРН у Мілейчыцах Іван Вішэнка, толькі што вярнуўся з працы. На вуліцы сустракаю інструктара ГП БГКТ Міхася Вішэнку, раднага Сямяціцкай павятовай рады (амаль палова Мікуліч то адны Вішэнкі).

Размаўляем. Хутка запісваю ў блакнот лічбы — мясцовась налічвае 78 хат (сярэдняя вёска). Дагэтуль выйшлі „ў шырокі свет" 44 асобы, у тым ліку звыш палавіна закончыла сярэднюю або вышэйшую адукацыю...

Насупроць нас ідзе турба малагодкаў — ясна валосыя дзяўчынкі і чупурыстыя хлапчукі. Пэўна вучні IV, V і VI класаў. — Міне некалькі год і бацькі многіх з іх будуць з нецярплівасцю чакаць пісьма ад сына ці дачкі — ад Веры, Сярожкі ці Тоні з далёкага горада, — думаю. Будуць ганарыцца сваім дзіцём — інжынерам, лекарам ці настаўніцай...

Пісьманосец прыязджае ў Мікулічы кожны дзень.

САКРАТ ЯНОВІЧ

У ТЭАТРЫ ІМЯ А. ВЯНГЕРКІ

НА КАНЦЫ СЕЗОНА

Свой працавіты сезон Беластоцкі тэатр замкнуў п'есай амерыканскага аўтара Уільяма Гібсона «Двое на гойданцы». Так! На гойданцы. Аднак п'еса прызначана выключна для дарослых. Гойданка — толькі метафара — гэта перажыванні двух людзей.

У п'есе выступаюць толькі дзве асобы: ён і яна. Кожнае ў сваёй кватэры, абое самотныя. І гэтая самотнасць зблізкае іх.

П'еса глыбока псіхалагічнага характару, разважае не новую рэч: суадносіны паміж дзвюма асобамі рознага полу. Глядзіцца з цікавасцю і напружаннем.

Іграюць — Ірэна Гжондка і Генрых Махаліца. Рэжысіраваў «Двое на гойданцы» Багдан Чэхак, сцэнаграфія належыць Ежы Шэскаму.

*

У сезоне 1961/62 Беластоцкі тэатр імя А. Вянгеркі паставіў 14 п'ес. У гэтым 6 п'ес польскіх аўтараў і 8 замежных.

Агулам за гэты час тэатр даў (даныя да 15. 6. 62) 367 спектакляў у Беластоку і іншых гарадах Беласточчыны, на якіх пабывала 120.393 гледачы.

У апошнім тэатральным сезоне была пастаўлена нашым тэатрам казка для дзяцей (калі лічыць, што казкі толькі дзяцей вучаць) „Кот у ботах". Шкада, што толькі адна яна была ў сезоне і што гралася толькі ў Беластоку. Камедыі карысталіся большым поспехам, чым драматычныя творы (гэта нармальна).

(вл)

Ірэна Гжондка (Гізэля Моска) і Генрых Махаліца (Джэры Рыен).

Людзі, сярод якіх мы жывем

ЁН НЕ ТОЛЬКІ НАСТАЎНІКАМ

У сям'і было іх трох братоў і сястра. Бацькоўская гаспадарка, якая знаходзіцца ў вёсцы Кавалі каля Кузьніцы, не давала асноў да жыцця. Сястра выйшла замуж, старэйшы брат пайшоў на чыгунку, а ён стаў настаўнічаць. Толькі наймалодшы з іх астаўся на гаспадарцы.

Атэстат сталасці здабыў у 1954 годзе, але вучыцца не перастаў.

Бачу яго ў настаўніцкім пакоі. Калі пахіляецца над вучнёўскімі сшыткамі, з-за тоўстых акуляраў глядзяць змучаныя вочы.

— Вось і канікулы, — пачынаю гутарку. — Будзеце мець шмат часу на заслужаны адпачынак. Выбіраецеся дзесьці на курорт?

Настаўнік Чэслаў Ляшук, кіраўнік пачатковай школы ў Сухінічах, Сакольскага павета, адрывае вочы ад вучнёўскага сшытка і праз хвіліну з недаверлівай усмешкай глядзіць на мяне.

— На курорт? — паўтарае мае запытанне. — Нават думаць аб тым не магу. Вось зараз пасля заканчэння школьнага года еду ў Пётркаў. Там чакаюць мяне нялёгкія экзамены. Я вывучаю гісторыю на трохгадовай завочнай настаўніцкай студыі. Зрэшты і без гэтага працы хапіла б тут на месцы. Я з'яўляюся сакратаром грамадскага камітэта ПАПР і кіраўніком партыйнага шкалення. У нашых пярвічных партарганізацыях, як і ўсюды, праводзіцца зараз заканчэнне бягучага года партыйнай адукацыі. Ужо гэта патрабуе маёй прысутнасці амаль у кожнай вёсцы нашага раёну. Падчас апошняй нядзелі правёў я, напрыклад, партсходы ў трох вёсках.

Час канікулаў — гэта гарачы перыяд сезонных прац у сельскай гаспадарцы. Каб яны былі добра праведзены, трэба пільна сачыць і за тым, каб ГС добра і тэрмінова пастаўляў усе неабходныя хлебаробам тавары і каб у ПОМ-е усе патрэбныя машыны былі ў поўнай, так сказаць, баявой спраўнасці. Сакратару ГК неабходна мець адкрытае вока на ўсё.

Гаспадарскае вока каня корміць, гавораць у народзе, — спыняю яго.

— Гэтая прымаўка, як і прымаўкі ўвогуле, не пазбаўлена мудрасці. Дык тады, каб «гаспадарскае вока карміла каня», мне давядзецца правесці канікулы на месцы, хаця і таму, што ўдастоена мяне яшчэ функцыямі старшыні настаўніцкага агніска, старшыні раённай настаўніцкай канферэнцыі, старшыні грамадскага камітэта па грамадскім фондзе пабудовы школ. Мне хацелася б, каб гэтыя функцыі не абмяжоўваліся толькі да ганаровага звання. Кожная з іх патрабуе шмат часу.

— Суткі, як вядома, складаюцца толькі з 24 гадзін. Ці вы ведаеце спосаб на пашырэнне часу, калі можаце справіцца з усімі так шматлікімі абавязкамі?

— Да абавязкаў, аб якіх я ужо ўспамінаў, трэба дадаць свае сямейныя абавязкі. У мяне ж жонка і двое дзяцей. Дзеці яшчэ маленькія і патрабуюць апекі, а жонка вучыцца — завочна канчае сярэднюю школу. Таму трэба ёй часта выязджаць у Беласток.

— Тым больш цікава, што вы робіце каб на ўсё хапіла вам часу?

— Стараюся не страціць здарма ніводнай хвіліны. А найважнейшае гэта тое, што я дакладна прытрымоўваюся плана працы і рацыянальнага падзелу абавязкаў, асабліва ў сябе ў школе.

Са мною працуюць тры настаўніцы. Яны яшчэ маладыя і гадамі, і прафесіянальным вопытам — настаўнічаюць толькі першы год. Але запалу да працы ў іх хоць адбаўляй. Вядзем тады курсы, на якіх дарослыя папаўняюць пачатковую адукацыю. Працуе ў нас таксама школа сельскагаспадарчай падрыхтоўкі. Адна і другая форма адукацыі сустракаецца ў жыхароў Сухініч і наваколля з вялікім зацікаўленнем.

Настаўніца Ліда Андрэюк арганізавала і паспяхова вяла праблемны курс па беларускай мове. Са слухачамі курсу для дарослых і школы сельгаспадрыхтоўкі арганізавала яна драмгурток і з вялікім поспехам паказала вясковым гледачам дзве беларускія п'есы. Настаўніца Леакадзія Барыс займалася светліцовай працай дарослых. Яна прыгожа грае на мандаліне. Выкарыстоўваючы гэты інструмент, яна вучыла моладзь новым песням, а нават... танцам. Леакадзія заваявала такую папулярнасць сярод моладзі, што знайшлося шмат ахвотных, каб арганізаваць у сябе ансамбль мандаліністаў. Да гэтага,

на жаль, не дайшло, бо Павятовае праўленне Саюза сялянскай моладзі ў Саколцы, нягледзячы на частыя і шчырыя абяцанкі, не дало нам інструментаў.

Людміла Ярашук нямenш ад нас прысвячае ўвагі грамадскай працы.

— Згода і працавітасць ўсіх настаўнікаў з'яўляецца асноўным фактарам, які дапамагае мне справіцца з усімі маімі абавязкамі.

Кіраўнік просіць мяне паглядзець школьны агарод. На роўных, невялікіх палосках зеляняюць розныя сельгаскультуры.

— Гэта вопытныя пасадкі, — паясняе кіраўнік. — Тут вучні практычна вучацца скарыстоўваць розныя ўгнаенні пад розныя расліны.

Паказваю доўгую палоску, на якой растуць высокія саджанцы.

— Гэта ўжо нашая школьная, так сказаць, гаспадарча - вытворчая дзялянка. Мы маем падпісаны дагавор з надлясніцтвам на вырошчванне саджанцаў лісцяных дрэвак. Вось гэтую плантацыю надлясніцтва ў нас ужо купіла. Калі саджанцы дастаткова падрастуць, мы высадзім імі дарогі ў наваколлі Сухініч.

— Гэта прыносіць вам даход.

— Ад прыбытку галава не баліць. Даход дае нам таксама кантрактацыя ільну, на якім мы ўжо зарабілі да 5 тысяч зл. Гэта выдатная падтрымка для нашага школьнага бюджэту

Развітваючыся з кіраўніком, я яшчэ раз кідаю вокам на яго памешканне. Невялічкі, адзіны пакойчык, які служыць і за кухню, і за спальню, і за кабінет да працы. Не магу паўстрымаць думкі: тут жыве і гуляе двое малых (дашкольнага ўзросту) дзяцей, а муж і жонка вучацца!».

Здаецца мне, што ГРН, інспектарат і ўсе іншыя ўстановы павінны ўрэшце пабачыць Чэслава Ляшука не толькі тады, калі ў іх ахвота «ўдастоіць» яго нейкай новай функцыяй.

ВІКТАР РУДЧЫК

«Новае жыццё ў дратах прыходзіць
Без сахі, цапоў і верацён».

(«Святло» — А. Барскі)

1850 ВЕСАК

Аднойчы, позним вечарам ехаў я з Гайнаўкі ў Беласток. Направа замільгала гірланда агнёў Крыўца. На прыстанку нехта высеў і знік у цемнаце. Непадалёку мігацела цьмяным водблескам нафтавай лямпы акно крайняй хаты. Гэта вёска Ласінка.

Нечакана ўспомнілася мне пэўнае здарэнне з мінулагодняга Цэнтральнага конкурсу беларускіх мастацкіх гурткоў. Аматарам з Семяноўкі прызнана тады як узнагароду адаптар «Каралінка». Кіраўнік гуртка Ніна Б. радасна дзякавала арганізатарам. Неяк, пасля ўрачыстасці, застаў яе амаль не ў слязах. Прычына? Адаптар працуе на электрычнасць, а ў іх мясцовасці яе няма...

* *

Яўген Лісоўскі з ваяводскага аддзела сельскай гаспадаркі сыпле лічбамі «як з рукава». Да 1970 года будзе электрыфікаваных 98% вёсак Беласточчыны. Практычна, застануцца пры нафтавай лямпе толькі невялічкія пасёлкі ды калёніі. У канцы бягучай пяцігодкі стан электрыфікацыі дасягне паказчыка 66% ва ўсіх паветах. Гэтыя працэнты абазначаюць тысячы і дзесяткі тысяч ярка асветленых сялянскіх хат. Цяжка ўявіць сабе, што ў 1939 годзе электрычнае святло мела... аж 20 (дваццаць) вёсак, у асноўным, прыгарадных. — Пад канец года, — гаворыць Лісоўскі, — на тэрыторыі ваяводства будзе ўжо электрыфікаваных 1850 мясцовасцей.

Поўныя добрых надзей паехалі мы да Беластоцкага прадпрыемства электрыфікацыі сельскай гаспадаркі ў Старасельцах. Мгр інж. Рышард Петшак паведаміў нам прыемную навіну — у III і IV-ым квартале прыступаем да электрыфікацыі 38 вёсак у Гайнаўскім павеце. Разам 1351 гаспадарак, — дадае. У Луцэ, Барысаўцы, Скупаве, Альхоўцы, Семяноўцы ці Ласінцы таксама пасвятлеюць куткі сяліб. Кошты? 10 мільёнаў 700 тыс. зл. Можна палічыць колькі зл. прыпадае на адну гаспадарку...

Бліжэйшыя планы? Інжынер Петшак усміхаецца. — У 1963 г. возьмем «на варштат» Сакольскі і Дуброўскі паветы; а ў 1964 г. — Бельскі і Сямяціцкі.

Інсталяцыйныя праекты тэхнікі ўзгадняюць загадзя, на месцы — у вёсках. Некаторыя сяляне хочуць мець — за адплатнасцю — больш пунктаў асвятлення ці сілавых кантактаў, чымся прыслугоўвае па велічыні данай гаспадаркі. Тады трэба звярнуцца з гэтай справай да тэхніка яшчэ перад заканчэннем апрацоўкі праекта плана электрычнай інсталяцыі і ўплаціць прытым належную суму грошай. У іншым выпадку, калі зацверджаны інсталяцыйны план вёскі і пачынаюцца электрыфікацыйныя работы, прадпрыемства не можа прыняць больш ніякіх заказаў на выкананне вышэй успомненых дадатковых пунктаў па прычыне, перш за ўсё, коштаў карэкты планаў. На жаль, таму ці іншаму гаспадару найчасцей прыходзіць ахвота абсталяваць дадатковы пункт тады, калі ўжо адбываюцца манцёрскія работы. Пачынаюцца просьбы, скаргі і дамаганні... «Аглянуўся Гаўрыла, як паўкашулі згарэла»! — як кажуць у народзе.

— Электрыфікуючы вёску, — працягвае свае вывады інжынер, — ствараем людзям не толькі магчымасці карыстацца дабрадзействамі тэхнікі, але і вучым іх — як карыстацца? Гэта вельмі важнае, каб пазбегнуць марнатраўства і несвядомай дэвастацыі абсталявання. Прывозім матор, сціральную машыну, пыласос, электрычную швейную машыну. Тлумачым і дэманструем насельніцтву правілы эксплуатацыі, раскрываем «таямніцы» хатняй інсталяцыі...

Жыццё на гаспадарцы працавітае, цяжкае. Чалавек шукае выручкі ў механізацыі, намагаецца мець больш адпачынку, больш свабоднага часу... Знаходзіць у ім сваё месца кніжка, часопіс, радыё. Дзякуючы эканоміі часу і працы!

САКРАТ ЯНОВІЧ

ВЕСТКІ З КЛЯШЧЭЛЯЎ

Грамада Кляшчэлі, на Гайнаўшчыне, вядома вялікай колькасцю грамадскіх чынаў. Абавязацельствы ўсіх жыхароў грамады на грамадскія чыны за 1962 год складуць суму 1 мільёна 370 тысяч зл. Ад душы жадаем рэалізаваць гэтыя вялікія абавязацельствы.

*

А як выглядае справа ў вашай грамадзе з выкананнем грамадскага фонду на пабудову школ, — спытаў я старшыню прэзідыума ГРН.

— Сёлета мы добра стаім. Ужо ГФБШ выкананы ў 110 прац., а ў 100 прац. быў зрэалізаваны ўжо 24 мая.

*

Прэзідыум ГРН у Кляшчэлях займаецца вельмі каштоўнай справай. Ён вырошчвае дэкарацыйныя, фруктовыя і іншыя дрэвы, прыгодныя да абсаджвання дарог. І так у дзвюх «шкулках» расце 500 фруктовых дрэвак, 200 штук акацый, 800 штук ясеняў, 200 ліпы і 600 штук дэкарацыйнай акацыі.

*

Прэзідыум ГРН у Кляшчэлях апякуецца старымі людзьмі, якія не маюць ніякай дапамогі. Апякуецца таксама ўдовамі і бездапаможнымі калекамі. Падапечных людзей знаходзіцца там 16 асоб, якія атрымоўваюць грашовую дапамогу. Як бачым, апека «спалэчна» працуе там нядрэнна. (мх)

ТЭЛЬ. 33-58 „SERVIS“

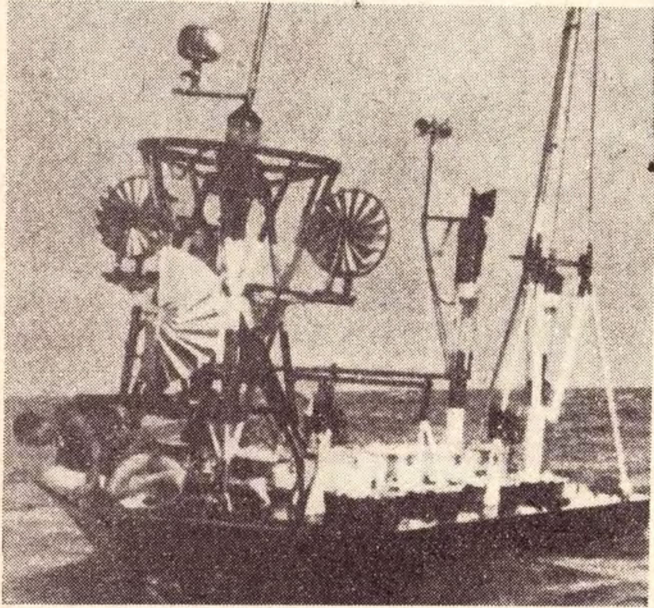
Гэта нумар тэлефона і назва пастаяннай аварыйнай экіпы ў дапамогу механізатарам падчас жніўных і абмалотачных работ. Яе ініцыятарам з'яўляецца Беластоцкае прадпрыемства гандлю сельскагаспадарчым абсталяваннем у Старасельцах пад Беластокам.

«Servis» мае шмат спецыялістаў, поўны выбар запасовых частак, а таксама ўласны транспарт. Аварыйныя працы можа праводзіць у любых умовах, што асабліва важнае для сельскагаспадарчых гурткоў, якія яшчэ, наогул, не маюць сваіх рамонтных майстэрняў. А да бліжэйшага ПОМ-у трэба ехаць за дзесяткі кіламетраў. Так, так бо, напрыклад, Сакольскі і Дуброўскі паветы абслугоўвае толькі адзін ПОМ у Бухвалове.. (ся)

Аўтаматычна-метэаралагічная станцыя

У Мексіканскім заліве, дзе ўтвараюцца пачаткі ўраганаў, знаходзіцца аўтаматычная метэаралагічная станцыя, якая перадае па радыё патрэбныя звесткі.

У недалёкай будучыні ў Мексіканскім заліве і на Караібскім моры будзе абсталяваных яшчэ сем такіх плаваючых аўтаматычных метэаралагічных станцый.

КАСМАДРОМ У ШВЕЦЫІ

Кіруна. Гэтае слова ўсё часцей і часцей паўтараецца ў рознага роду інфармацыях, звязаных з касманаўтыкай. Што гэта такое? Ёсць гэта назва невялікай шведскай мясцовасці на поўначы краіны, непадалёку, дзе сустракаюцца граніцы Швецыі, Фінляндыі і Нарвегіі. Мястэчка налічвае 21.000 жыхароў. На паўночна-ўсход Кіруны вырашана пабудаваць агромны (75 км на 120 км) касмадром, які будзе стартавым полем для еўрапейскіх самалётаў.

Перагаворы ў гэтай справе працягваліся даволі доўга. Арганізацыя каардынацыі касмічных доследаў, якая паклікана да жыцця 2 лютага 1961 года на канферэнцыі ў Страсбургу, занялася будовай касмадрому. У склад гэтай арганізацыі ўваходзяць: Аўстрыя, Бельгія, Данія, Францыя, Іспанія, Галандыя, Нарвегія, Заходняя Германія, Швейцарыя, Швецыя, Англія і Італія. 12 дзяржаў прапарцыянальна да колькасці людзей і да свайго нацыянальнага даходу забавязалася сфінансаваць заходнееўрапейскую праграму касмічных доследаў. З гэтага касмадрому плануецца выстрэльць амаль паўтысячы даследчых ракет, а пасля рознага роду сатэлітаў зямлі. Зараз у космасе знаходзіцца 94 запушчаных з зямлі сатэлітаў.

Усякая ўсячына

Тры афрыканскія дзяржавы Чад, Нігерыя і Лібія вырашылі пабудаваць супольна сучасную аўтастраду. Большая частка гэтай аўтастрады праходзіць будзе праз пустыню Сахару.

✲

Нядаўна на тэхнічнай выстаўцы ў Францыі былі паказаны агромныя механічныя ножніцы. Могуць яны зрэзваць дрэва ў 50 см грубіні.

✲

На Пазнаньскай ярмарцы паказана рэвеляцыйная лічбовая электронная машына, т. зв. «Бэта». Выконвае яна на працягу секунды ад 800 да 1000 матэматычных аперацый. Дзякуючы простаму яе абслугоўванню прыгодная яна ва ўсіх галінах гаспадаркі, а нават можа дапамагаць міліцыі ў выкрыванні злачынцаў.

✲

На суседству з Саальвельд, у Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы, будуецца агромная водная плаціна і электрастанцыя. Да будовы плаціны скарыстана 700 тысяч тон цэменту, якога хапіла б на будову ў двух кірунках шашы з Берліна да Ліпска і назад.

✲

На свеце сапраўды ёсць істоты з блакітнай кроўю. Гэта медузападобныя марскія жывёлы, якія сустракаюцца ў марах непадалёку Бразіліі.

✲

Медыцына крочыць наперад. Зараз існуюць спецыяльныя партатыўныя апараты (глядзі здымак), якія лечаць пры дапамозе сну.

✲

Да памяшкання А. Золатава, пражываючага ў Клайпедзе (Літоўская ССР), праз акно ўляцеў незвычайны камень. Размерам раўняўся ён амаль кулаку. Вучоныя зацікавіліся ім і аказалася, што быў гэта метэарыт.

✲

Вялікая старажытная егіпецкая святыня Калябаша, якая знаходзіцца ў адлегласці 50 км ад Асуанскай плаціны, будзе перанесена ў іншае месца. Агромная гэта праца. Усё трэба размантаваць, разабраць, запакаваць і перавезці.

✲

110 тысяч алжырскіх бежанцаў, якія падчас вайны перайшлі на тэрыторыю Тунісу, вяртаюцца зараз на радзіму. На здымку група жанчын і дзяцей, якія пераходзяць туніска-алжырскую граніцу.

Парады нашага праўніка

ФАЛЬШЫВАЕ АБВІНАВАЧАННЕ

Часта здараецца ў судзе і пракуратуры, што абвінавачаны, каб выкруціцца ад адказнасці, кідае паклёп на асобу зусім невінную. Неадназразова робіць гэта, каб помсціцца на асобе, якую ён падазравае ў выкрыцці злачынства.

Узнікае пытанне, ці гэтакі абвінавачаны можа быць пацягнутым да адказнасці за фальшывае абвінавачанне.

Абвінавачаны мае права гаварыць перад судовымі органамі няпраўду, або зусім не адказваць на пытанні. З гэтага некаторыя робяць вывады, што калі абвінавачаны можа лгаць перад судом, то прыслугоўвае яму права ўзводзіць паклёп на іншых.

У мінулым годзе гэтай справай заняўся Найвышэйшы суд у Варшаве. Суд вырашыў, што той, хто фальшыва абвінавачвае іншую асобу, закідваючы ёй злачынства, адказвае па закону за фальшывае абвінавачанне. Суд прышоў да заключэння, што аварона, якая асноўваецца на кіданні паклёпу на невінных, з'яўляецца злоўжываннем права абароны і парушае нормы грамадскага сужыцця.

Калі ўзяць пад увагу, што здараліся нават выпадкі арыштавання невіннага грамадзяніна на аснове хітра абдуманага паклёпу, то трэба аднесціся з прызнаннем да гэтага мудрага рашэння Найвышэйшага суда.

КАРЫСНЫЯ ПАРАДЫ

Нашатырны спірт заўсёды павінен быць у доме. Ён спатрэбіцца для таго, каб:

...пачысціць замшавыя туфлі. Іх трэба пацерці шматкай, змочанай вадой з нашатырам, а потым пачысціць гумовай шчоткай, або вельмі тонкай наждачнай паперай.

...ачысціць ваткай, змочанай у вадзе з нашатырам, каўнер пінжака або жакета.

...адбяліць пры кіпячэнні бялізну. Для гэтага ўзяць 1 сталовую лыжку нашатыру на 10 літраў вады.

✲

У сцякальнай трубе кухоннай ракавіны часам збіраецца гразь. Каб гэтага не было, трэба найменш раз у тыдзень выліваць у ракавіну кіпячы раствор соды (1 сталовая лыжка соды на літр вару, прычым соду трэба сыпаць у вар).

✲

Каб знішчыць пах фарбы ў новафарбаваным памяшканні, трэба пацерці галоўку часнаку і пакінуць яе на пэўны час у гэтым памяшканні.

✲

Калі рэжаце цыбулю, мачыце нож у халодную ваду. Тады цыбуля не будзе вам шчыпаць вочы.

✲

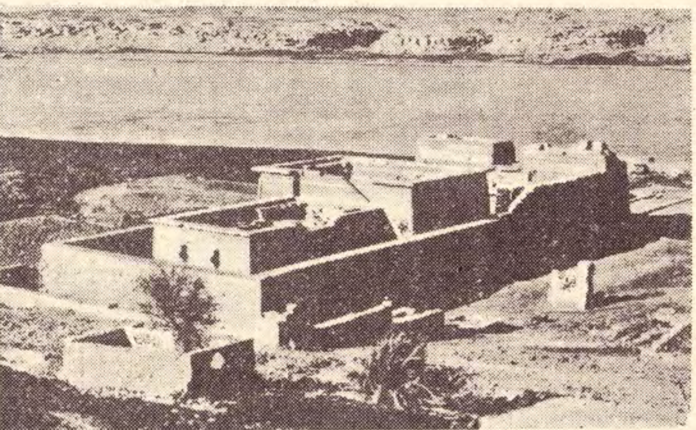
Каб знішчыць непрыемны пах ад рук пасля чысткі і рэзкі часнаку, трэба добра нацерці рукі соллю і памыць ў цёплай вадзе.

✲

Нож можна лёгка і хутка навастрыць, калі раней апусцім яго лязо на паўгадзіны ў слабы раствор кухоннай солі.

✲

Дно прыгарэлай каструлі пасыпце соллю і пакіньце так на некалькі гадзін; пасля гэтага вы лёгка адчысціце каструлю.

Сельская гаспадарка без таямніц

ВАДА І КАРОВА

Гэтай справай цікавіліся многія заатэхнікі, спецыялісты па заагігіене і жывёлаводы. І што? Небывалыя рэчы! Іменна недахоп вады бывае часта галоўнай прычынай нізкай прадукцыі.

Таму сцвярджаецца, што добра было б паіць карову 4—5 разоў удзень (летам). Добрая прылада для гэтага — самадзейныя пойлы, з якіх карова можа карыстацца, калі захоча. Такія пойлы ўжо заінсталяваны ў некаторых беластоцкіх ПГР-ах, напрыклад, у Кнышыне. Гэтыя прыспасабленні даволі танныя. Іх застасаванне добра аплачваецца ў большых гаспадарках, асабліва дзяржаўных і спулдзельчых.

Вадою сутыкаемся ўсюды. Акіяны, моры, азёры, рэкі. На ўсёй зямлі запас вады абліваецца на 1,3 мільярда кубічных кіламетраў. І расліны і звяры не могуць без яе жыць. Такі вось агурок мае ў сабе 97% вады (за што плацім?). Нават сухое зерне збожжа мае 15—18% вады (калі б зусім высахла, сталася б мёртвым, не магло б пусціць парастка і даць ураджаю).

Гэта, аднак, хутчэй цікаўнасці. Нас цікавіць гэтая праблема яшчэ з пункту гледжання сучаснай заатэхнікі.

Мае нагляданні ў сотнях беларускіх вёсак не належаць да пацяшальных у гэтым сэнсе. Усюды можна спаткацца з беспалотнымі, лёгкадумнымі адносінамі да зразумення значэння вады ў жыцці жывёлы.

Вады ў нас хапае, а мы шкадуем яе жывёле. Каня ці карову поіцца найчасцей раз у суткі. Карова выпівае тады, напрыклад, 2 вёдры, г. зн. каля 25 літраў вады. За адзін раз большую порцыю выпіць ёй цяжка. А потым — асабліва ў летнія, гарачыя дні — арганізм каровы адчувае недахоп вады. І гэта вельмі шкодзіць на жыццёвыя працэсы і ў далейшым — адмоўна ўплывае на прадукцыю.

У нашым ваяводстве маем каля 200.000 індывідуальных гаспадарак. Гэта ўскладняе справу з вадапоямі. Але ў кожнай гаспадарцы можна пазволіць зрабіць вадапой (пры шашах). Яны павінны быць агароджаны, а праход да іх павінен быць цвёрды (выбрукаваны). Трэба звяртаць увагу на якасць вады. **Нельга паіць жывёлу вадой нячыстай, смярдзючай, мутнай. Лёгка тады яна заразіцца рознымі хваробамі, або дастане нястраўнасці.**

Калі жывёла стаіць у хляве, павінна мець пастаянны доступ да вады (ваненкі). Ставіцца іх на падвышэннях.

Вады ў нас многа. Дык не будзем шкадаваць яе жывёле. І трэба помніць, што яна павінна быць свежая і чыстая.

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

Трыбуна чытачоў

„ЧЫРВОНЫ ПЕВЕНЬ“ НЕ СПІЦЬ

Хаця ў гэтым годзе няма вялікай спякоты, як бывала ў мінулых гадах, аднак пажары і надалей нам пагражаюць. У перапынку паміж працяглымі дажджамі было ж таксама і шмат сонечных дзён. Вось сонца, прыгожае, гарачае надвор'е спрыяюць «чырвонаму пеўню». Штогод, напрыклад, у Гайнаўскім павеце ён пpaглынае 120—140 будынкаў, прычыняючы шкоды на суму каля 2 мільёнаў зл. У мінулым годзе ў павеце было 31 пажараў. У іх выніку пайшло з дымам 128 будынкаў з жывёлай і маёмасцю сялян.

Нашае грамадства добра разумее, якія агромныя шкоды прычыняе пажар. На жаль, аднак, маем яшчэ сярод нас людзей, якія паступаюць неразважліва. Дзеля прыкладу прывядаю значную большасць гаспадароў з вёскі Грабавец у ГРН Дубічы-Царкоўныя. Тут, менавіта, сяляне не разумеюць, а можа і не жадаюць зразумець значэння грамаадводу. Уявіце толькі, на 130 існуючых тут гаспадарак толькі 7 гаспадароў згадзілася абсталяваць на сваіх хатах гэтыя грамаадводы. У выніку вёска Грабавец гэтага абсталявання не атрымала, таму што такая малая колькасць грамаадводаў і так не выратуе становішча. А статыстыкі гавораць, што шмат пажараў узнікае ў выніку громаў.

У наш час цяжка пры помачы свечкі ахоўваць будынкі перад пажарамі. Трэба ж урэшце дакладна сабе ўявіць, што толькі грамаадвод тут абароніць перад громам. Трэба адначасова стасавацца да распараджэнняў, якія гавораць якім чынам забяспечваюцца будынкі перад пажарамі. Трэба ў першую чаргу мець асноўныя супрацьпажарныя прылады — «тлумніцы», басакі, скрынкі з пяском і гд.

Уладзімір Сац
Гайнаўка

СКУПАЦЫ ПАДБІЛІ СЭРЦЫ МІХАЛОЎЦАЎ

Нядаўна ў Міхалова прыехаў мастацкі калектыў са Скупава з п'есай «Прымакі» Янкі Купалы. Зала мясцовага кіно была перапоўнена гледачамі. Пастаноўка вельмі спадабалася. Трэба адзначыць, што апрача «Прымакоў» скупаўскія артысты выступілі яшчэ з гумарам і песнямі. Канчаткова падбілі яны сэрцы міхалоўцаў аркестрам, які прывезлі аж з Гайнаўкі і які пасля граў на забаве.

Захараў

Закладка грамаадводаў

У гэтым годзе на Гайнаўшчыне шпарка рушылі працы з абсталяваннем грамаадводаў. Ужо абсталяваны яны ў вёсках Дубіцкай грамады, цяпер абсталёўваюцца ў грамадзе Палічна, а ў праекце затым ідзе Кляшчэляўская грамада. Аднак трэба сцвердзіць, што работа ідзе вельмі памалу, бо праводзіць яе толькі пяць рабочых, а на такую колькасць вёсак гэта замалая сіла.

Мікалай Панфілюк
Дубічы Царкоўныя

МІЛЫ ПАДАРУНАК

З прыемнасцю даведваемся, што апошнім часам Гарадскі аддзел нашага Таварыства ў Беластоку атрымаў ад мясцовага Аддзела культуры поўны камплект інструментаў на суму каля 30 тыс. зл. Як жа мілы і асабліва патрэбны падарунак. Тым больш, што якраз мінае 4-ая гадавіна з дня існавання Аддзела. Цешымся! (ся)

Жывёлагадоўля ў Луплянках

Часта чуем і чытаем пра жывёлагадоўлю. Вось і сяляне вёсак Луплянка Старая і Новая арганізавалі конкурсны жывёлагадоўчы гурток. Члены гуртка стараюцца як мага лепш гадаваць сваю жывёлу, бо ведаюць, што за найлепшую жывёлу будзе прызнана прэмія.

Мікалай
Луплянка Ст.

Калі чарга на святліцу?

Вёску Ласінку разбудоўваюць, бы горад. Ужо пабудавалі агранамоўку і краму, хутка будзе праведзена электрычнае святло. А святліцу будуюць некалькі год і канца не відна. Ці прыйдзе чарга на яе?

Пётр Філіповіч
Ласінка

У Луплянцы Старой

Мая вёска, Луплянка Старая (Беластоцкі павет) — гэта невялікая мясцовасць. Яна загублена сярод палёў і лясоў, дзе да чыгункі 12 км, а да найбліжэйшага мястэчка аж 20 км. У вёсцы каля 60 гаспадарак.

Жыхары Луплянкі Старой займаюцца ў большасці выпадкаў сельскай гаспадаркай. Пасля вайны адбыліся ў нас шматлікія прыкметныя змены. Вёска электрыфікаваная, а шматлікія гаспадары карыстаюцца радыёпрыёмнікамі. Нашыя вочы цешыць сямікласная школа, якой перад вайной не было. Раней, у гады санацыі, мелі мы толькі чатырохкласную школу. Вучні нашай школы вывучаюць не толькі польскую мову. Пачынаючы ад другога класа, яны знаёмяцца са сваёй роднай мовай — беларускай. Настаўніцай яе з'яўляецца Лідзія Грыц. Праўда, школа яшчэ змяшчаецца ў прыватных памешканнях, параскіданых па ўсёй вёсцы, аднак ёсць ужо планы распачацця пабудовы новага школьнага будынку ў бягучым годзе — помніка Тысячагоддзя. У вёсцы маем сваю спулдзельню, а таксама бібліятэчны пункт, дзе можна выпазычыць розныя цікавыя кніжкі на доўгія зімовыя вечары.

У 1961 годзе ў Луплянцы Старой гаспадары заснавалі сельскагаспадарчы гурток. Ён унёс сур'ёзныя змены ў жыццё маіх аднавяскоўцаў. Значна, менавіта, палепшыліся ўмовы працы дзякуючы новым набыткам у выглядзе розных сельскагаспадарчых машын. У мінулым годзе жыхары нашай вёскі ўлажылі грамадскім чынам брук. Зараз проста прыемна праехаць або прайсці па нашай вуліцы. І ўсё, здаецца, было б прыемным, калі б не недахоп культурнага жыцця. Даўней наведвала нас кіно, а зараз нейк пра нас забылі. Моладзь не бярэцца да ніякай грамадскай працы, а толькі нешматлікія належаць да ЗМВ у Шымках. У нядзелю і святы няма дзе карысна і цікава правесці час, няма святліцы. Давядзецца ўсім нам разам сур'ёзна абмеркаваць справу ажыўлення культурнага жыцця ў вёсцы.

Мікалай Лаўрашук
Луплянка Старая

КІНО

Праграма
ад 23—29. VII

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Czekajcie na listy" (radz.) 24—26. „Alba Regia" (jugosł.), 27—29.

Кляшчэлі
„Taka miłość" (węgierski), 24—26. „Alba Regia" (jugosł.), 27—29.

Навасады
„Wiatr ucichł przed świtem" (jugosł.), 28—29.

Нараў
„Dziewiąty krąg" (jugosł.), 25—29.

Нараўка
„Dotknięcie nocy" (polski), 25—29.

Чаромуха
„Drzwi stoją otworem" (jugosłowiański), 24—26. „Gorsza miłość" (węgierski), 27—29.

Чыжы
„Statek z dynamitem" (rumuński), 25—29.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Towarzysze broni" (franc.), 25—29.

Бранск
„Przeciwnicy" (węgierski), 24—26. „Samolot odlatuje o 9-tej" 27—29.

Гродзіск
„Daleki ukochany" (radz.), 28—29.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
Człowiek z za biurka" (włoski), 24—26. „Pokój przychodzącemu na świat" (radz.), 27—29.

Міхалова
„Światła na biegunie" (radz.), 24—26. „Telegraficzny pojedynek" (rumuński), 27—29.

Супрасль
„Profesor Mamlock" (NRD), 24—26. „Majowe gwiazdy" (czeski), 27—29.

Чорна Весь
„Przeciwnicy" (węgierski), 24—26. „Nie koniec na tym" (czeski), 27—29.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Słońce wschodzi nad Bengalem" (pakistański), 24—26. „Pokój przychodzącemu na świat" (radz.), 27—29.

Мілейчыцы
„Katastrofa" (węgierski), 24—26. „Wyrok" (polski), 27—29.

Нурэц
„W pięknej Indonezji" (radz.), 24—26. „Portier z Lazurowego Wybrzeża" (franc.), 27—29.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„W krainie białej czapli" (węgierski" 24—26. „Jewdokia" (radziecki), 27—29.

Янаў
„Przygody Buratina" (radz.), 24—26. „Koniec drogi" (bułgarski") 27-29.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Przeciwko Bogom" (polski), 28—29.

Новы Двор
„W środku nocy" (USA), 28—29.

У мясцовасцях Орля, Райск, Сухаволя, Шудзялава, Ружаны Сток у днях ад 23—29. VII. фільмы высвятляцца не будуць.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego
Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.
Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.
Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-5-100024
Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA.
Nakład 5000 Błtk F-3

(Працяг са стар. 3).

— А што ты будзеш рабіць, Генрых, калі вайна, скажам, закончыцца паражэннем Германії? — неспадзявана спытаў ён.

— У маім пісталеце знойдзецца апошняя куля для самога сябе!

—Дураны!.. Слухай, я табе пашыру далягляд. Так, пад Сталінградам нас пабілі. Але гэта яшчэ не канец, нават не пачатак канца. Наш генштаб зараз працуе над аперацыяй, якая адновіць вермахту славу непераможнай арміі. Так, цяпер мы адступаем. Але руская дарога заплаціць за нашае адступленне. Ты ведаеш, якое даручэнне цяпер выконвае твой бацька?

— З цікавасцю паслухаю.

— Рускім я падрыхтаваў добрыя сюрпрызы! Не гарады і вёскі яны знойдуць пасля нас, а пустыню! Будуць створаны спецыяльныя каманды падрыўнікаў, падпальшчыкаў, якія знішчаць будучы у час адступлення дасл'оўна ўсё. Частку насельніцтва вывезем для працы на нашых заводах і палях, а рэшту знішчым. Хай паспрабуе ў таких умовах ваяваць варожая армія! Хай паспрабуюць аднаўляць жыццё на голым месцы!

— Грандыёзна! — сказаў Генрых.

Бертольд нейкі час маўчаў, сочачы за стужкай сіняватага дыму, што ўзвівалася над пакладзенай на попельнічцы цыгарай.

— Але, Генрых, я лічу сваім абавязкам папярэдзіць цябе, што ўсе нашы спадзяванні могуць пайсці вось так — з дымам, — Бертольд кіўнуў на сігару. — Мы павінны падрыхтавацца да ўсяго. Таму я і пачаў з табою гэту гутарку. У цябе колькі грошай і ў якім банку? — неспадзявана спытаў Бертольд.

—Мільён дзевяцьсот тысяч марак у швейцарскім Нацыянальным і трыста тысяч у нямецкім.

— Уся спадчына?

— Я жыву на працэнты.

— Пахвальна. Трэба ўсе грошы з нямецкага банку пераказаць у швейцарскі. Гэта раз. Як пасаг за Лорхен, я даю табе хлебны завод. Другі, на жаль, разбамбілі. Даю таксама ферму. Усё гэта ліквідуй і грошы таксама палажы ў швейцарскі банк.

— Будзе зроблена, майн фатэр!

— Трэба, каб наша сям'я мела магчымасць спакойна жыць пасля вайны пэўны час. Найлепш будзе, калі загадзя купіш ў Швейцарыі нейкае салідпае прадпрыемства, каб давала даход. Аб далейшае не турбуйся, бо са мною ты не згінеш. Такі разведчык, як Бертольд, беспрацоўным доўга не будзе! Ты згодны з маім планам, Генрых?

— Цалкам!

А тымчасам, пакуль адбывалася гэта размова, на другім паверсе нарачоная білася ў істэрыі. І ўгэты дзень яна не магла паказацца свайму нарачонаму. Заручыны адбыліся на другі дзень вечарам. Апрача сваіх, на гэтай ўрачыстасці нікога не было. Лорхен ляжала ў ложку. Адзеўшы пярсцёнак на палец правай рукі — нарачона павінна насіць яго на левай — ды тая была апарана, Лорхен пусціла радасную слязу. Расчуліўся і Бертольд. Ён пацалаваў Генрыха ў галаву і тройчы перахрысціў будучых маладажонаў.

Другога дня Генрых паехаў. На вакзал правадзіў яго Бертольд.

— Усё памятаеш, пра што мы дагаварыліся!

— Зразумела, майн фатэр!

— Мяркую, ты разумееш, што пра нашу размову ніхто не павінен ведаць.

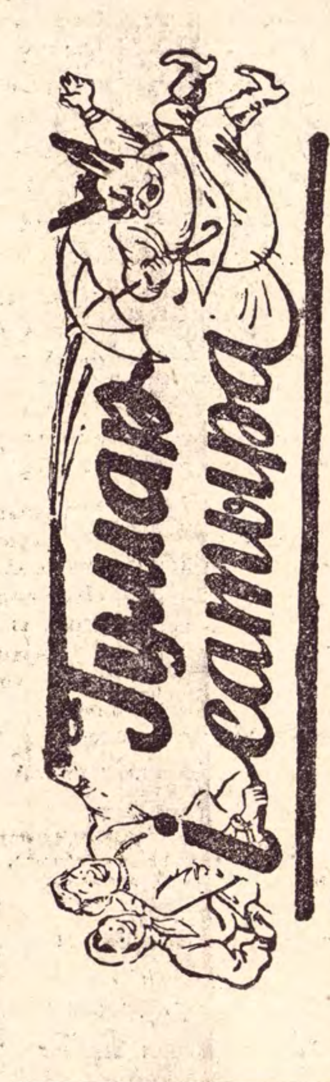
— Вы мяне лічыце дзіцём?

— О, не! З цябе будзе цудоўны разведчык, Генрых!

Дзіўны збег: такую ж думку выказалі і кіраўнікі Гольдрынга ў Савецкім Саюзе, калі атрымалі план Бертольда пра захады, якія збіраюцца ўчыніць гітлераўцы пры адступленні нямецкіх войск з Расіі.

(Працяг за тыдзень)

138 139 140

КУР'ЁЗЫ

ЛЯ ФАНТАНА

У цэнтры Рыма, дзе знаходзіцца адзін з найслаўуцейшых фантанаў «Фантана Трэві», чатыры гады назад адна з французскіх кіназорак распранулася ў прысутнасці натоўпу людзей, акунулася ў басейн і паказала прысутным сцэнку — «Афрадзіта, якая выходзіць з марской пены». Гэта выклікала сенсацыю. і з таго часу фантан стаў месцам паломніцтва кіназорак. якія стараюцца стварыць сабе рэкламу. Асабліва многа «Афрадзіт» з'яўляецца ў вячэрні час. калі фантан асвятляецца пражэктарамі. Цяпер ля фантана ўстаноўлены паліцэйскі пост з круглaсутачным дзяжурствам.

Без слоў

САМАДБСЛУГОЎВАННЕ

У СУДЗЕ

Суддзя: — Чаму вы ударылі яго нагой ў жывот?

Абвінавачаны: — Не ведаў, што ён так хутка адвернецца.

Прыслаў **Янка Данільчук**

★ ★ ★

ЦІ ПАМОЖА

Жонка прыносіць у хату дзве куркі і кажа да мужа:

— Яны, гэтыя куркі, перасталі несці яйкі, трэба іх парэзаць.

Муж: — А ці гэта паможа?

Прыслаў **Б. Д.**

★ ★ ★

НА ДАРОЗЕ

Ідзе дзед дарогай. Наганяе яго фурманка. Фурман спыняе каня і крычыць:

— Дзеду, сядай!

— Няма часу, трэба ісці, — адказаў дзед.

Прыслаў **Аляксандр Макаль**

★ ★ ★

ДОБРАЯ РЭПУТАЦЫЯ

— Як вас называюць?

— Як хто хоча: жонка — распуснікам, бацька — гультаём, суседзі — зладзеем. Толькі адзін адвакат хваліць.

Прыслаў **Юрка Шумелюк**

★ ★ ★

ЗАДАВОЛЕНЫ

— Чаго ты вясёлы, Валодзя?

— Быў я ў зубнога лекара.

— Што ж у тым вясёлага?

— Не знайшоў яго, выехаў ён на некалькі дзён у горад.

Прыслала **Анна Варанчук**

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

По просьбе Аляксандра Пацкевіча з Нарзві і Мечыслава Шэршановіча з Заблудова змяшчаем песню

УРАЛЬСКАЯ РЯБИНУШКА

Словы: М. Піліпенка Музыка Е. Радыгіна

Вечер тихой песнею над рекой плывёт.
Дальними зарницами светится завод.
Где-то поезд катится точками огня,
Где-то под рябинушкой парни ждут меня.

Припев:
Ой, рябина кудрявая,
Белые цветы,
Ой, рябина, рябинушка,
Что взгрустнула ты.

Лишь гудки певучие смолкнут над водой,
Я иду к рябинушке тропкою крутой.
Треплет под кудрявою ветер без конца
Справа кудри токаря, слева — кузнеца.

Припев:

Днем в цеху короткие встречи горячи,
А сойдемся вечером, сядем и молчим...
Смотрят звезды летние молча на парней
И не скажут ясные, кто из них милей.

Припев:

Укрывает инеем землю до бела.
Песней журавлиною осень проплыла.
Но тропинкой узкою там же, между гор,
Мы втроем к рябинушке ходим до сих пор.

Припев:

Кто из них желаннее, руку сжать кому?
Сердцем растревоженным так и не пойму...
Хоть ни в чем не схожие, оба хороши,
Милая рябинушка, сердцу подскажи!

Припев:

МІКОЛА СІСКЕВІЧ

ПРАДБАЧЛІВЫ

Іван пытаецца ў Максіма:

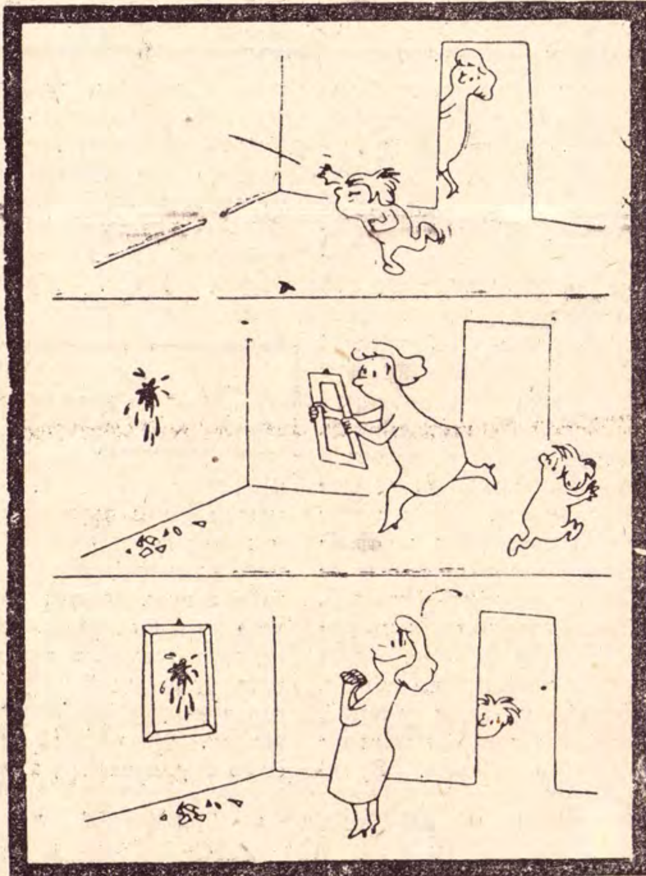
— Чаму Лявон стаў ветлівы з усі

— Дык гэта ж ён, няйначай,

як перад справаздачай.

— 25 гадавіна шлюбу, а ён як жывое серабро.

ПАТОП

Скупыя дашлі да нас гістарычныя звесткі аб патопе. Здагадваемся, што прабацька Ной быў майстрам на ўсе рукі. Без праекта і пяцігадовага плана пабудаваў ён неймавернай велічыні карабель. Да таго часу, як дождж пачаў весці сваю шкодніцкую дзейнасць, грамадзяні Ной з жывым інвентаром знаходзіўся ўжо на каўчэгу. Безбілетныя пасажыры — а было іх «кожнай твары па пары» — падрыхтаваліся своечасова да гістарычнай экскурсіі.

Як толькі паднялася вада капітан Ной крыкнуў ў машыннае аддзяленне:

— Поўным ходам, наперад!

І каўчэг паплыў па хвалях уяўлення. Доўга плываў карабель. Капітан Ной ад беспрацоўя распяваў самую модную песню таго часу:

Дожджык, дожджык, перастань.

Усе плывем мы ў Ярдань.

Калі апала вада, Ной прычаліў да гары Арарат і прышвартаваў карабель да вясёлкі.

Больш нічога мы не ведаем з гісторыі. У сапраўднасці ж то мы перажылі другі патоп у гэтым годзе.

Адносіны нашы з начальствам не былі так блізкімі, як у Ноя, таму не ведалі мы аб набліжэнні патопу.

Дажджлівая пагода ўвяла ў нашы рады поўную разгубленасць. А дождж працавіта працаваў паўтара месяца без выхадных.

На агародах радыска, салатка і іншая зеляніна апілася вадою і пажоўкла. У каго бульба была пасаджана — пагніла. Азімы пасеў палажыўся, быццам па ім катком праехалі. Закаханыя, не маючы магчымасці сустракацца пад дажджом, сумна зацягвалі вечарамі ў адзіноцтве:

І шуміць, і гудзе,

Дробны дожджык ідзе.

Людзі пачалі разводзіць антымонію. Некаторыя грамадзяне прытрымліваліся думкі, што за нашыя грахі правалілася неба. Знаходзіліся жыхары, якія даказвалі, што ў горадзе слаба працуе вадаправодная сетка і сілы нябесныя дапамагаюць нядбайным камунальным працаўнікам у напаўненні вадаёмаў. Толькі дакладчыкі, якія прывыклі на сходах ліць ваду, уцешыліся водаабеспячэннем.

Знаёмы журналіст з нагоды працяглай актывізацыі дажджавой вытворчасці браў інтэрв'ю ў сельгасжывёлы.

Конь сказаў: — Абрыдла горш палыну шлёпаць капытамі па размоклых дарогах і вяртацца ў канюшню з мокрым пузам. Конскае здароўе не выратуе мяне ад рэўматызму.

Свіння адказала: — Хоць гразь люблю, бы жалуды, але гэтакай гразі маю ўжо па вушы.

Баран прызнаўся: — Ад пастаяннай макрыні рогі мае адсырэлі. Баюся адварачвацца ад ветра, могуць выпраставацца рогі і тады загіне прыгажосць мая барання.

Карова заявіла: — Маё племя не мае нічога супольнага з рыбім родам, таму такая колькасць вады для мяне лішняя.

Казёл, задраўшы бараду, прамовіў: — Ад такога дажджу карысць, бы з казла — малако.

Выходзіць, грамадзяне сімпатычныя, што сёлеташні патоп не толькі нам абрыд.

Дзядзька Лявон